

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Ne frankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 66

Sreda, 22. avgusta 1934

Leto IX

Konec republike v Nemčiji

Maršal Hindenburg, izvoljeni predsednik nemške republike, je že dalje časa umiral in je bila njegova oblast le navidezna. Zakaj stari mož ni mogel več slediti razvoju. V zadnjem času se je njegovo delovanje raztezalo le tu pa tam na intervencije njegovih prijateljev pruskih junkerjev. Državne posle so pa že dolgo vodili šefi generalnega štaba in nacionalnosocialistične stranke. Z imenovanjem Hitlerja za namestnika predsednika je bilo samo potrjeno dejansko stanje. Neglede na to, da določa nemška ustava, da se predsednik voli po splošni in tajni volilni pravici, je vlada proglasila svojega šefa Hitlerja za šefa države. V nedeljo je bilo izvedeno plebiscitno glasovanje, da se narod izjavi, če se strinja z imenovanjem. Ni pa bilo dovoljeno postavljati protikandidatov.

Politično je to važno, ker se je na ta način ukinila pravica nemškega naroda, da voli sam šefa države, s čimer je tudi konec republike.

Hitler je neodgovoren gospodar z izključno osebno pravico, da imenuje sam sebi namestnika. To je večja pravica, kakor jo imajo vladarji v ustavnih monarhijah. Republike torej ni več. Imamo samo osebno Hitlerjevo diktaturo kot ščit nemškega generalskega režima pod patronanco pruskih junkerjev in industrijalcev.

Pri plebiscitu, ki se je v Nemčiji vršil v nedeljo, moramo opozoriti še na eno vest, ki jo je navajalo nemško časopisje samo. Poročalo je, da je Göring naročil volilnim komisijam, da označijo vse tiste glasovnice, s katerimi bi volilci ne potrdili Hitlerjevega imenovanja. Plebiscit v Nemčiji torej ni bil tajen že iz tega razloga, ker so ob oddaji glasovnice lahko zabeležili, kako je volilec volil. To je skrajni teror. Sploh so pa bile tudi volilne komisije absolutno režimske ter so lahko uravnale izid plebiscita po svoji volji.

„Tajna“ volilna pravica na Ogrskem?

Ogrski ministrski predsednik Gömbös obeta že dolgo časa tajno volilno pravico. Izdelali so več načrtov. Načrt, ki ga vlada zagovarja, določa sicer tajno, a tudi javno volitev. Po tem načrtu bo moral vsak volilec pred posebno komisijo izjaviti, če želi voliti tajno ali javno. Če se volilec izreče za tajno volitev, sme še kljub temu javno voliti, ne pa tajno, če se je izrekel za javno volitev. Komisija bo dovoljevala tajno volitev, kar bo moralen pritisk na volilce. Vsak, kdor bo hotel tajno glasovati, bo — protirežimovec. — Opozicionalne stranke se tej novi »tajni« volilni pravici upirajo, češ, da je neprimerna za kulturni narod, ter zahtevajo splošno, direktno in tajno volilno pravico.

Italija umika svoje čete

Po avstrijskih dogodkih dne 25. junija je Italija zbrala takoj več divizij svoje vojske ob avstrijski meji. Zadeva je zbudila v mednarodni politiki precejšnjo pozornost. Po poročilih zadnjih dni je Italija zopet umaknila svojo vojsko z avstrijske meje.

Delodajalci so „navdušeni“ za pokojninsko zavarovanje

V Novem Sadu so imele trgovske in obrtniške zbornice konferenco, na kateri so razpravljale o nameri, da se razširi pokojninsko zavarovanje za nameščence na celo državo. Na konferenci so modrovali in iskali razloge, da utemelje odklonitev ministrovega predloga. In pogruntali so razlog:

gospodarska kriza!

Ta utemeljitev je jalova. Pravijo, naše gospodarstvo ne zmore 130 milijonov, ki bi bili potrebni za to zavarovanje. Predvsem je ta znesek pretiran, ker 25 milijonov plačujeta že sedaj Slovenija in Dalmacija. Novi pripevek za razširjeno zavarovanje bi znašal največ 107 milijonov. Komisija, ki je utemeljila na konferenci svoj predlog, je torej podala v tem oziru nerealno poročilo.

Gospodje delodajalci bi pa tudi lahko vedeli, da je kriza občutna tudi za nameščence in da se je gospodarstvo že tako razvilo in sproletariziralo nameščence, da je zanje pokojninsko zavarovanje nujno potrebno. Ali naj 20 ali 30 tisoč nameščencev, ki utegnejo učkati večjo

starost, berači ali pogine od gladi. Nameščencem danes ni več »gospod«, ampak delavec, ki živi »z rok v usta«. Socialni čut že zahteva, da se pokojninsko zavarovanje razširi na vso državo.

No, in kaj sicer pomeni izgovarjanje na gospodarsko krizo:

Delodajalec (in nameščencem) plačata prispevke za zavarovanje od zaposlenih nameščencev.

Če je gospodarska kriza, je manj zavarovancev; toda tisti, ki so v službah, že toliko zaslužijo svojemu delodajalcu, da se prispevek lahko plača. Tudi je jalov izgovor, da se s prispevki plačani kapital odtegne gospodarstvu. Vplačana zavarovalnina pride zopet v promet potem posojil, stavstva, rent, plač itd. Gospodarstvo torej ne izgubi skoraj nič.

Glavni vzrok je le, da delodajalcem manjka socialnega čuta ali še točneje povedano, zavesti, da je njih dolžnost, da svoje nameščence socialno čimbolj zavarujejo, zlasti, ker je kriza v zaposlitvi, ki se popolnoma ne bo več odpravila v tem redu.

Militaristična Nemčija zmaguje

Hitlerjevi glasovi nazadujejo

V nedeljo, dne 19. t. m. se je izvršil v Nemčiji plebiscit ali potrditev Hitlerjevega imenovanja za »voditelja« Nemčije namesto umrlega Hindenburga ali pa, da mu narod z glasovanjem izreče nezaupnico.

Izid nedeljskega plebiscita v Nemčiji je naslednji (ki pa še ni končan):

Vpisanih volilcev je bilo 45 milijonov 204.667;

glasovalo je 43.678.216 volilcev; z »da« je glasovalo 38.124.034 volilcev;

z »ne« pa 4.252.480 volilcev; neveljavnih glasov je bilo 868.543.

Režim je dobil 12. novembra 1933 40.632.628 glasov, sedaj pa 38 milijonov 124.034. Opozicija je dobila pred letom 2.101.191 glasov, sedaj pa 4.252.480.

Iz tega površnega pregleda je že razvidno, da je Hitlerjev režim izgubil večje število glasov, kar sicer številčno ne pomeni mnogo, pač pa moralno.

Nad plebiscitom v Nemčiji nimamo kontrole. Ali so volilni rezultati pravi ali ponarejeni, ne more nihče pozitivno trditi. Če bi človek poklical logiko na pomoč, bi moral sklepati, da niti polovica Nemcev ne bo glasovalo za Hitlerja. Režim je sicer izbral teror, prepredil vsakršno kritiko in eventuelno sporedno kandidaturu. Slišal se je samo glas režima. Zato so glasovi opozicije po mestih in industrijskih krajih dosegali do 25 odstotkov, ker je delavstvo in mestno prebivalstvo politično bolj zrelo in zna tudi politično misliti.

Režim je plebiscit sijajno pripravil. Najprej brutalni teror, prepoved kritike, prepoved sporedne kandidature in agitacije. Štirinajst dni po Hindenburgovi smrti je bil (tik pred volitvami) objavljen Hindenburgov politični testament, ki spominja na veličino cesarske militaristične Nemčije in zbuja skrajno šovinistični nacionalizem ter predstavlja Hitlerja

ket posrednika, vojsko pa kot dejansko voditeljico nemškega naroda. Ta nacionalni šovinizem je zmagoval, ker ni bilo prilike, da bi se režimske parole razkrinkale in podale narodu potrebne informacije ter izvedla protirežimska agitacija.

Nedvomno je bilo mnogo volilcev tudi, ki so se bali terorja. Toda, kje so socialistični in komunistični glasovi? Oboji se gibljejo tudi v Nemčiji, celo močne organizacije imajo, da se režim trese pred njimi. Tega, gospoda režimovska, ne bo nihče veroval, da so vsi ti delavski volilci glasovali za Hitlerja ali pa oddali kot opozicija samo štiri milijone glasov. Štirinajst milijonov glasov ne more v dveh letih ugonobiti niti Hitlerjev teroristični fašizem.

Znaga Hitlerjeva je navidezna. Kapitalizem se sicer veseli te zmage, ker mu je potrebna nemška avtoriteta v mednarodni politiki, dejansko pa moralno pomeni izid plebiscita prvi poraz. Režim mori, zapira nasprotnike, ubija jih in preganja.

In zato naj 38 milijonov Nemcev glasuje za Hitlerja?

Če drugega ne, so vsake take volitve ali plebiscit pod fašistično diktaturo pesek v oči narodu, da se prikrijejo zločini.

Dijaška internacionala

Za sporazum med delavskimi frakcijami in proti sodelovanju v vladah.

V Lüttichu je zborovala od dne 3. do 5. avgusta t. l. dijaška internacionala. Na konferenci sta bila tudi Vandervelde in Fric Adler. Dijaški kongresi so navadno jako radikalni v svojih smernicah. Na tem kongresu so se dijaki izrekli za francosko taktiko, to je, za sodelovanje marksističnih strank. Delavskim strankam pa, ki se nahajajo v vladah, je prerokoval kongres težkoče v njih bodoči politiki.

Trgovski in obrtni zbornici v Ljubljani

Minister socialne politike je vprašal gospodarske organizacije, oziroma podjetniške zbornice, da podajo mnenje glede razširjenja pokojninskega zavarovanja in uvedbe splošnega zavarovanja delavcev za starost, onemoglost in smrt.

Naši podjetniki se po shodih in konferencah širokoustijo, da uvidevajo potrebo najširšega socialnega zavarovanja ter da bodo podpirali akcijo v ta namen.

Če so te besede iskrene, potem pozivamo obvezne delodajalske zbornice in industrijsko zvezo, da to stališče potrdijo javno ter analogno temu stališču podajo tudi ministrstvu socialne politike pozitivno priporočilo, da naj se pokojninsko zavarovanje za nameščence razširi na vso državo ter uvede delavsko zavarovanje za starost, onemoglost in smrt.

Dokler delodajalci javno ne povedo svojega mnenja, kakor delajo zbornice po drugih delih države, moramo smatrati, da so delodajalci samo v besedah za socialno zavarovanje, v praksi pa ne.

To zahteva naša kulturna stopnja in naša socialnopolitična izobrazba.

Velika stavka v Zedinjenih državah

Pred stavko tekstilcev

Organizacija tekstilnih delavcev v Zedinjenih državah je sklenila z večino, da stopi v stavko, če delodajalci ne pristanejo na delavske zahteve. V celoti bo stavkalo 575.000 delavcev, med temi 250.000 svilne industrije, ki izstopijo dne 1. septembra, dalje 325.000 pomožnih delavcev tekstilne industrije, za katere pa vstop v stavko določijo izvršni odbor. Predsednik strokovne organizacije izjavlja, da more stavko preprečiti samo še predsednik Roosevelt.

Večni nemiri v Španiji

Pokrajinske vlade se neprestano prerekajo s centralno vlado za dosedaj avtonomije. Najprej je nastopila Kastilija, potem Baska, sedaj se pojavlja odpor v Galiciji. V tem zmislu delujejo klerikalci in fevdalna veleposest. Iz tega razloga je pričakovati združitev levičarskih strank v Španiji. Federacija bi obsegala vse pokrajine ter imela namen, kakor pravi sama, osvojiti si zopet republiko.

Sodelovanje med Parizom in Moskvo

Med Parizom in Moskvo se pripravljata vojaška pogodba pod imenom »Pakt o medsebojni pomoči«. Angleški listi so mnenja, da bo ta pogodba gotovo podpisana, če se bo sta Nemčija in Poljska še nadalje zadržali neprijazno napram nameravanemu istočnemu paktu.

Peta balkanska konferenca

se bo vršila dne 6. oktobra in naslednje dni v Istanbulu. Na dnevnem redu je: zveza balkanskih držav, usmerjenjé balkanske gospodarske politike, sodelovanje balkanskih zavodov za kmetiške kredite, veterinarska konvencija, socialno zavarovanje, osnovitev turistične komisije za Balkan in o sanitarnem dogovoru.

Marjan Telatko:

Poročilo o družini Franca Možine

(Kratka zgodba iz današnjih dni.)

1.

Skozi temo krožeč s signalno svetilko, je dajal znake, mahal in piškjal na piščalko, France Možina. Stroj je sopihal in vozovi so se premikali gor in dol po tiru. Čul se je ropot, žvižg in kletev od vseh strani. Moralo se je premestiti vse nepotrebne vozove s tretjega tira, kamor je imel priti brzec. Nagnil se je prvič, da odklopi voz in smuknil je pod odbijače. Čez dvajset minut je moralo biti delo končano. Tekel je poleg voza; krožile so vzgane, bele svetilke in dajale znake premikanju. Nagnil se je v drugič, da zopet odklopi nov voz — še 17 minut je bilo na razpolago. Voz je odklopil. Ko je manjkalo samo še 14 minut, se je podvlekel v tretje in dva jeklena odbijača sta mu stisnila prsa. Padel je na sneg. Malo pozneje — manjkalo je 10 minut do prihoda vlaka, je iz-

dihnil. Takoj so o tem obvestili postajenačelnika. Izjavil je, da mu je ta slučaj zelo neprijeten. No, kar se tiče dela, naj se nadaljuje brez vsakih skrbi in ožornosti. Po 7 minutah je na postajo prihrumel brzec. Ogromen, črn in nepristopen dogodku, ki se je odigral pred njegovim prihodom.

2.

Ženi Franca Možine so sporočili nesrečo. Jokala je. V tolažbo so ji govorili, da je gospod postajenačelnik ukazal, da se ji brza pomoč izplača na blagajni. Drugi dan so jo na blagajniškem okencu odpravili. Uradnik pod debelimi naočniki jo je vprašal za ime in priimek. Sveženj od 12 desetakov in nekoliko niklastih dinarjev ji je izročil, na kar je z rdečim svinčnikom prevlekel v spisku ime Franca Možine. Popoldne istega dne, ga je s tem denarjem tudi pokopala.

Ker je Franc Možina umrl in ker ni več postal in ne pripadal postajnemu osebju, je po treh dneh dospel s postaje uradni spis, da se vdova

Franceta Možine, bivšega dnevničarja-kretničarja, izseli do 1. iz stanovanja. In se je izselila. Našla si je stanovanje v predmestju. Obrnila se je za pomoč na občino, na urad za zavarovanje delavcev in Borzo dela, a povsod so jo odbili zaradi »denarne krize«. Da ne pogine od lakote, je prala in ribala kot dnevničarka.

3.

Zima je bila huda za njo in njeno štirinajstletno hčerko. Nekeč, ko je prala za koritom perilo, je občutila bol in naglo menjanje temperature. Odšla je v stanovanje, podprla se je na svojo hčer. Po dvanajstih dneh je umrla. Občina jo je pokopala na svoje stroške. Za krsto je šla njena hči, pred krsto pa duhoven. Sveča v njegovi roki, črn plašč na knjigi. Bil je vlažen dan in sneg je padal pomešan z dežjem.

4.

Rozika, hči Franca Možine, ponesrečenega dnevničarja-kretničarja na železniški postaji, je služila v hiši nekega gospoda. Imela je delavsko knjižico, za katero je plačevala

davek. Gospod, pri katerem je bila v službi, je bil dobavitelj pšenice za vojsko, a njegova gospa predsednica za zaščito izgubljenih deklet. Ta gospod je imel sina, oblečenega po poslednjem modnem kroju, z belo kravato in svilen ovratnico, finimi gladkimi rokami, belimi kot vosek. Rozika je imela rdeče, razpokane roke, široka bedra. Dopadla se mu je. Neki večer jo je dobil. Podala se mu je pod pretnjo, da izgubi službo. Med drugim ji je govoril, da je boljše tu pri njem, v topli sobi kakor pri drugemu, zunaj na mrazu. Oče je dobavitelj pšenice, se je smejal. Dekle je bilo zdravo, pa se ni imel kaj bati.

5.

Prišlo je drugo leto. Rozika je pogostoma menjala službe. Nekega dne je porodila sina. Hotela ga je zadaviti, a so ji to preprečili. Odpejana je bila na policijo, kjer so jo izprašali in nato zaprli. Po preteku meseca je bila sojena. V dobro so ji štelu lepo vedenje, a ker se krivec ni našel, je bil otrok oddan v dečji zavod, dekletu-mati pa obsojena za dve leti v poboljševalnico za ženske.

Ptuj

Brezposelne podpore. V mariborskem nacionalističnem lističu je izšlo poročilo, da se je za doseg brezposelnih podpor delavstva energično zavzela samo NSJ. Tako je bilo baje posneti iz besed tovariša predsednika. Ti presneti »rdečkarji« se pa seveda samo hvalijo. — V pomirjenju »nacijem« naj povemo, da so »rdečkarji« izvedli tozadevno intervencijo pismeno in osebno v Ljubljani in Mariboru. Laž je torej trditve, da se marksistična organizacija ni zavzela za izplačilo brezposelnih podpor. To izrabljajo sedaj agitatorji plavil in skušajo pridobiti delavstvo, da bi jim nasledilo. Sicer pa bomo videli, kako bodo »nacijem« nastopili proti redukcijam mezd delavstva v Petoviji.

Smrt v valovih Drave. Pri vojaški vežbi na Dravi je minuli četrtek spodrsnilo nekemu vojaku. Izginil je v valovih Drave pred očmi številnih tovarišev.

Studenci pri Mariboru

Uspela prireditve. Podružnica »I. delavskega kolesarskega društva za dravsko banovino« v Studencih je priredila minulo nedeljo na vrtu gostilne Mraz posrečeno prireditve. Igrala je godba kolesarjev, pevski odsek »Svobode« iz Maribora pa je zapel več lepih delavskih in narodnih pesmi. Obisk je bil nad vse lep. Želimo študentskim kolesarjem obilo razmaha.

Svoji k svojim

Kamniško delavsko pevsko društvo »Solidarnost« priredi v nedeljo, dne 2. septembra t. l. izlet na Jesenice. Za svoj 15-letni jubilej si je društvo stavilo nalogo, da naveže stike z delavci-trpinji v drugih krajih. V ta namen je društvo priredilo letos izven Kamnika že dva lepo uspela koncerta. Prvi se je vršil dne 8. aprila v Mekinjah, drugi pa na Binkoštno nedeljo, 20. maja v Gornjem gradu. Publika je bila navdušena. Osebito delavske pesmi so osvajale navdušena srca poslušalcev, kar najbolje priča, da si delavska pesem utira pot tudi izven industrijskih krajev. V času, ko delavstvo celega sveta, preživlja težke dneve, je potrebno medsebojno sporazumevanje. Povsod je treba povdarjati delavsko solidarnost in bodriti delavce k vztrajnosti. Delavska pesem je za to najboljši pripomoček. — Delavsko pevsko društvo »Solidarnost« opozarja vsa delavska društva naše lepe Gorenjske, da priredi 2. septembra svoje izlete po Gorenjski, in sicer: v Kranj, Lesce in Bled ter na Jesenice. Spored: Ob 7. uri odhod iz Kamnika, ogled mesta Kranj, ob 9. uri odhod, ob 11. uri odhod z Brezja, na Bledu ostanemo 2-3 uri, nato se odpeljemo proti Jesenicam. Zvečer ob 8. uri pa bo izvajal zbor v veliki dvorani Delavskega doma na Jesenicah svoj izletniški koncert. Na sodružno svidenje!

„Prijatelj Prirode“

»Prijatelj Prirode«, Maribor. V nedeljo, 26. avgusta: Izlet na Pohorje. Odhod v soboto, dne 25. avgusta z vlakom do Ruš, čez Klopni vrh na Pesek, odtod čez Jagerske peči, Sv. Trije kralji na Slov. Bistrico. — Izlet v Logarsko dolino je radi tehničnih ovir preložen na 2. septembra. Vozna cena za tja in nazaj Din 70.—. Peljali bi se do Tillerjeve kočice, potem izleti k vodopadu Rinke in na Okrešeli. Udeleženci naj se javijo do 25. avgusta pri s. Pelikanu v Ljudski tiskarni, pri članih odbora ali v petek ob 19. uri v društvenem lokalu, Ruška cesta 5.

Delavski pravni svetovalec

(Sv. Križ pri Rogiški Slatini)

Vprašanje: V tukajšnjem rudniku nočejo delavstvu plačevati mezde za teden dni bolezn. Izgovarjajo se, da tozadevno določilo obrtnega zakona za nje ne velja, ker baje obrtni zakon ni veljaven za rudarje. Vprašujemo torej tukajšnji naročnik »Delavske Politike«, če veljajo tudi za rudarje določila obrtnega zakona, ki ščitijo službeno razmerje delojemalcev?

Odgovor: V »Delavski Politiki« smo že parkrat ugotovili, da velja obrtni zakon tudi za rudarje in vsled tega vsa določila obrtnega zakona, ki ščitijo delavce v času bolezn, izstavitve itd., to je §§ 219, 220 itd., sploh celo poglavje o pomožnem osebju od § 206 do § 251 obrtnega zakona.

§ 433 obrtnega zakona namreč izrecno pravi, da se uporabljajo odredbe obrtnega zakona tudi na ono osebo, ki opravlja posle v podjetjih in poklicih, navedenih v točkah 1, 2, 4, 5, 6, 9, 12 in 13 odstavka 2 § 1

tega zakona, kakor tudi na osebo, zaposleno v zavodih in ustanovah, ali poklicih, omenjenih v točki 14 odstavka 2 § 1.

§ 1 obrtnega zakona pa v točki 2 izrecno omenja: rudarstvo in rudniške naprave.

V smislu tega določila so torej zaščiteni vsi delojemalci po obrtnem zakonu, ki so zaposleni v rudarstvu in rudniških napravah.

Ako vodstvo vašega rudnika kljub temu pojasnilu, ki mu ga z »Delavsko Politiko« predložite potom **zaupnikov in organizacij**, ne bo hotelo plačati rudarjem in drugim delavcem mezde v slučaju bolezn, ali izstavitve, Vam pač ne bo drugega preostalo, kakor da vložite v enem slučaju tožbo na sresko sodišče v Rogatcu. Sodišče bo potem že lastnike rudnika podučilo, kako je razlagati naše zakone, kot se je to zgodilo v nešteti drugih sodnih okrajih.

Vse za denar

Denarno izkoriščanje — najnižkotnejše početje. Trajalo bo, dokler bo trajal profitni sistem.

V Arizoni je bila šestletna deklica po imenu June Robles ugrabljena pred več tedni proti odkupnini. Bila je rešena iz železne kletke v puštnji, kjer so jo lopovi imeli zaprto. Zdaj bo ta otrok z očetovim dovoljenjem nastopal na gledaliških odrih. Podjetniki, ki računajo, da bodo ljudje drli v teatre, da vidijo tega otroka, so obljubili očetu tisoč dolarjev tedensko.

Preprosta farmska dvojica v Kanadi je pred kratkim dobila petorčke. To je redek slučaj in takoj se je dobila podjetna glava, ki bi rada spravila petorčke z materjo vred na čikaško razstavo in jih kazala radovednežem kakor kažejo opice, ki se guncajo. Farmer je prejel ponudbo 250 dolarjev tedensko in 30 odstotkov vseh dohodkov, če da petorčke in ženo na razstavo; farmer je brž pristal. Toda petorčki so oboleli in zdravnik je razveljavil pogodbo. Kakor poročajo, je farmerju prav — ker ga je nekdo opozoril, da bi lahko dobil več za kazanje otrok na razstavi.

Čikaška razstava je sama na sebi velikanski cirkus izkoriščanja ljudskih žepov. Razstava ni bila še stara osem dni, ko so že imeli najmanj trije koncesionarji opravka s policijo zaradi nagih žensk, ki jih kažejo bedakom za drag denar.

Vrsta predmetov denarnega izkoriščanja je dolga. Ni je stvari, ki izgleda ali se glasi količkaj nenavadno, da je ne bi človeški gavran kapitalizirali in denarno izkoristili. Vsak dogodek, naj bo še tako grd in zločinski, vsak prirodni fenomen jim pride prav, samo da napolni blagajno.

Nimamo nič proti temu, če se

ljudje seznanijo z nenavadnimi in nevsakdanjimi pojavi. Nič ni slabega, če šestleten otrok nastopi na odru in pove svoj doživljaj ugrabljenja — ampak zakaj bi bil tak nastop vreden tisoč dolarjev na teden?

Isto je s petorčki. Nič zato, če so postavljena na ogled — toda zakaj bi ne bili postavljeni v kakem javnem zavodu v interesu vse javnosti, da jih vsakdo vidi zastonj, če hoče? Zakaj bi se morala privatna tvrdka okoristiti s tem, da je revna farmarka porodila naenkrat pet otrok?

Kljub temu se vse to in še mnogo, mnogo drugega dogaja in uspeva. Uspeva? Pa še kako! — Zakaj? Zato, ker so ljudje večinoma še otročji, da plačajo za vsako neumnost in brezpomembnost, ki jih vabi s kričečo reklamo; nobene osebne koristi nimajo od tega, kljub temu gredo na limanice človeških gavranov.

Vse to bo trajalo toliko časa, dokler bo ostal profitni sistem, ki daje priložnost, da prideš z najmanjšim trudom do čim največ denarja — da dobiš nekaj zastonj. To pa dosežeš le na ta način, da dobiš skupaj čim več bedakov, katere lahko potegneš. Kajti večina ljudi nima časa, da bi se zbrhljala in spametovala — preveč je zaposlena z iskanjem senzacij, čudežev in nečesa zastonj...

Kupujte svoje potreščine pri naših inserentih.

Pri „Gogali“ na Jesenicah

najceneje kupite obleke vseh velikosti, plašče, suknje, sportne jopiče, razne hlače, perilo, sukna za obleke itd. Priporoča se

Ivan Gogala, Jesenice.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. - Telefon števil. 2324.